УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК ПРАЦІВНИКІВ АПАРАТУ ПАРЛАМЕНТУ УКРАЇНИ

Садовник В. П.

Працівники апарату парламенту зміцнюють правову основу представницької демократії, суттєво піднімають роль законодавчої інституції в керівництві державою. Їхні повноваження чітко виписані в законодавстві, але сьогодні ставити нові вимоги. Наявність різних форм навчання, множинність їхніх характеристик висувають на перший план методологічні і практичні проблеми, шляхи синтезу в рамках єдиного навчального процесу.

Працівники апарату Верховної Ради, які працюють у ньому перший рік, проходять навчання за професійною програмою підвищення кваліфікації у галузі знань «Публічне управління та адміністрування». Таке навчання без відриву від основної роботи є невід'ємною складовою частиною адаптації до особливостей роботи Верховної Ради та її апарату, а також слугує стимулом для подальшого самовдосконалення та саморозвитку.

Функцію тренінгового центру Верховної Ради України виконує Інститут законодавства, органічно поєднуючи наукову та освітню діяльність. Українська школа законотворчості, на базі якої проводяться навчання, за 17 років свого існування надала методологічну та освітню допомогу майже 2000 осіб - народним депутатам України, їхнім помічникам-консультантам, співробітникам апарату парламенту, посадовим особам органів місцевого самоврядування.

В умовах пандемії було прийнято рішення до кінця 2020 року запустити і зробити доступною онлайн для основних парламентських стейкхолдерів освітню платформу, нині був презентований Портал дистанційного навчання Верховної Ради України.

Посиленню кадрового потенціалу апарату парламенту сприяє не лише внутрішньопарламентська діяльність, але й міжнародна співпраця. Тому з метою формування спільних рамок для парламентської підтримки і підвищення інституційної спроможності Верховної Ради України в липні 2015 року був укладений Меморандум про взаєморозуміння між Верховною Радою України та Європейським Парламентом. Документ спрямований на активізацію трудових ресурсів та реформування апарату Верховної Ради України на сучасну службу.

Ключові слова: навчання, апарат, парламент, законодавчий орган, службовець.

Sadovnik V. P. Improvement of professional skills of the staff of the parliament of Ukraine

The staff of the parliament strengthens the legal basis of representative democracy, significantly raises the role of the legislature in governing the state. Their powers are clearly spelled out in law, but today's requirements set new requirements. The presence of different forms of learning, the multiplicity of their characteristics bring to the fore methodological and practical problems, ways of synthesis within a single educational process.

Employees of the Verkhovna Rada apparatus who have been working there for the first year are trained in the professional program of advanced training in the field of knowledge "Public Administration". Such training is an integral part of adaptation to the peculiarities of the work of the Verkhovna Rada and its Staff, and also serves as an incentive for further self-improvement and self-development.

The function of the training center of the Verkhovna Rada of Ukraine is performed by the Institute of Legislation, organically combining scientific and educational activities.

In the context of the pandemic, it was decided to launch and make available online educational platform for major parliamentary stakeholders by the end of 2020, and the Distance Learning Portal of the Verkhovna Rada of Ukraine was now presented.

Not only internal parliamentary activities, but also international cooperation contributes to strengthening the human resources of the parliamentary staff. Therefore, in order to form a common framework for parliamentary support and increase the institutional capacity of the Verkhovna Rada of Ukraine, in July 2015 a Memorandum of Understanding was concluded between the Verkhovna Rada of Ukraine and the European Parliament. The document is aimed at activating labor resources and reforming the Staff of the Verkhovna Rada of Ukraine to a modern service.

Key words: training, apparatus, parliament, legislative body, employee.

Постановка проблеми та її актуальність. Політико-правовий зміст Конституції України 1996 року базується на концепції правової демократичної держави, службовці якої чітко розумі-

ють основні умови функціонування державного і суспільного ладу.

Кадри апарату парламенту є суб'єктами, що впливають на ефективність законотворення та виконання інших повноважень державної інституції, але потреба в їхній професійності зумовлена і зовнішніми причинами – сталим поступальним розвитком держави й суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематикою апарату парламенту займалися А. Георгіца, В. Погорілко, І. Словська, О. Фрицький, В. Шаповал та інші науковці. У запропонованій роботі були використані матеріали з офіційного сайту Верховної Ради України, що висвітлюють форми удосконалення професійних навичок працівників апарату Верховної Ради України.

Метою статті є ознайомлення з питанням удосконалення професійних навичок працівників апарату вітчизняного парламенту.

Виклад основного матеріалу. Працівники апарату Верховної Ради, які працюють в апараті перший рік, проходять навчання за професійною програмою підвищення кваліфікації в галузі знань «Публічне управління та адміністрування». Таке навчання без відриву від основної роботи є невід'ємною складовою частиною адаптації до особливостей роботи Верховної Ради та її апарату, а також слугує стимулом для подальшого самовдосконалення та саморозвитку. Необхідність такого навчання передбачена системою підвищення рівня професійної компетентності службовців апарату та законодавством України з питань державної служби.

У процесі навчання зазвичай розглядають низку актуальних питань – від організаційно-правових засад публічного управління та євроатлантичної інтеграції до особливостей забезпечення документування та документообігу в Апараті.

До проведення занять залучаються провідні науковці та тренери Національної академії державного управління при Президенті України, Інституту законодавства Верховної Ради України, Інституту підготовки кадрів Державної служби зайнятості України, Київського національного торговельно-економічного університету, Національної академії педагогічних наук України, фахівці Програми USAID ПАДА, Національного агентства з питань запобігання корупції. Своїм досвідом щодо особливостей роботи в апараті Верховної Ради із новими працівниками діляться фахівці-практики – керівники структурних підрозділів та інші працівники апарату, які мають релевантний практичний досвід та безпосередньо

займаються розробкою й опрацюванням законопроектів [1].

Зазначимо, що вперше у жовтні 2020 року була запроваджена освітньо-професійна програма підвищення кваліфікації «Публічне управління та адміністрування» за підтримки Проєкту ЄС-ПРООН з парламентської реформи.

Зважаючи на умови пандемії, установчу сесію проводили в онлайн-режимі за участю керівництва Верховної Ради України, заступника керівника Офісу парламентської реформи, представників Національної академії правових наук України.

Навчання відбулося за програмами «Законотворча діяльність», «Європейське парламентське право», «Міське самоврядування та децентралізація», а після його завершення учасникам видали свідоцтва про підвищення кваліфікації державного зразка.

Функцію тренінгового центру Верховної Ради України виконав і виконує Інститут законодавства, органічно поєднуючи наукову та освітню діяльність. Українська школа законотворчості, на базі якої проводились навчання, за 17 років свого існування надала методологічну та освітню допомогу майже 2000 осіб – народним депутатам України, їхнім помічникам-консультантам, співробітникам апарату парламенту, посадовим особам органів місцевого самоврядування.

У рамках Проєкту ЄС-ПРООН із парламентської реформи спільно з апаратом Верховної Ради України було проведено комплексну оцінку навчальних потреб ключових стейкхолдерів парламенту, що виявило необхідність розробки нових начальних курсів, у тому числі онлайн (нині Проєкт підтримує 15 онлайн-курсів). Так, до кінця 2020 року запрацює і буде доступна онлайн для основних парламентських стейкхолдерів освітня платформа, а нині був презентований Портал дистанційного навчання Верховної Ради України.

Справді, реформування парламенту неможливе без посилення інституційної спроможності апарату Верховної Ради України, який забезпечує його життєдіяльність. Розроблення та впровадження науково обґрунтованої кадрової політики є нагальною потребою, найважливішою передумовою успішної реалізації інноваційної стратегії розвитку законодавчої інституції, спрямованої на забезпечення високих темпів її роботи [2].

Посиленню кадрового потенціалу апарату парламенту сприяє не лише внутрішньопарламентська діяльність, але й міжнародна співпраця. Тому з метою формування спільних рамок для парламентської підтримки і підвищення інсти-

туційної спроможності Верховної Ради України у липні 2015 року був укладений Меморандум про взаєморозуміння (далі - «Меморандум») між Верховною Радою України та Європейським Парламентом. Цей документ чітко продемонстрував європейську перспективу для України, а також зацікавленість і прихильність сторін до розвитку міцних міжпарламентських відносин.

Серед домовленостей є співпраця в напрямі активізації трудових ресурсів та реформування апарату Верховної Ради України у сучасну службу, орієнтовану на надання послуг. Заходи з підтримки включали навчальні візити народних депутатів України до Європейського Парламенту, навчання працівників апарату Верховної Ради України, обмін передовим досвідом між членами парламентів і працівниками апаратів, парламентські конференції, семінари та круглі столи у Києві або в Брюсселі/Страсбурзі, необхідну технічну допомогу, парламентську підтримку та іншого роду заходи щодо підвищення інституційної спроможності [3].

Не залишаються осторонь покращення фаховості службовців апарату парламенту й інститути громадянського суспільства. Наприклад, Фонд Східна Європа в рамках реалізації Програми USAID РАДА восени 2019 року оголосив конкурс серед громадських організацій на реалізацію проєктів, спрямованих на розбудову спроможності співпраці виборців із народними депутатами України в рамках виборчого округу.

У рамках пілотного проєкту «Модельний округ» у 2015-2018 роках Програма РАДА співпрацювала з 7 народними депутатами, які представляли як мажоритарні округи, так і були обрані за партійними списками. За цей час були апробовані й успішно застосовані такі інструменти: тренінги для команди народного депутата; публічні звіти депутатів перед виборцями округу; проведення міських зібрань у форматі «таун-холл» та громадських слухань; заходи, спрямовані на покращення комунікації з депутатами місцевих рад округу; прес-брифінги та прес-конференції тощо.

Програма поширила кращі практики в регіонах, а також впровадила кращий досвід через апарат Верховної Ради. Зокрема, в рамках інституціоналізації компоненту «Модельний округ» в Апараті Верховної Ради планували створити окремий структурний підрозділ, який сприятиме депутатам в їхній роботі в окрузі і зв'язку з виборцями (на базі Управління по зв'язках із місцевими органами влади і органами місцевого самоврядування апарату Верховної Ради України).

Програма спрямовувалась на створення парламентської дослідницької служби при Верховній Раді. Її завдання - інформаційно-аналітична підтримка народних депутатів, парламентських комітетів та апарату Верховної Ради України задля покращення законодавчого процесу, підвищення якості парламентських дебатів і публічних консультацій для розробки якісного законодавства.

Програма має також за мету вдосконалення та впровадження методології навчання вперше обраних народних депутатів та їхніх помічників-консультантів, підвищення спроможності апарату Верховної Ради у забезпеченні навчального компоненту.

У попередній період Програма РАДА активно долучалась до проведення навчальних заходів для народних депутатів України та помічників-консультантів. Зокрема, розроблені та проводяться тренінги «Регламент Верховної Ради», «Діяльність народного депутата та його команди», «Робота з запитами та зверненнями», «Аналіз політики», «Звітування народного депутата України». Програмою напрацьовано цілу низку довідкових та інформаційно-аналітичних матеріалів із різних аспектів парламентської діяльності.

Програма РАДА продовжила системну співпрацю з апаратом Верховної Ради, зокрема щодо організації і проведення тренінгових сесій для новообраних народних депутатів України та їхніх помічників-консультантів із різних аспектів парламентської діяльності й інституціоналізації тренінгів, навчальних програм в апараті законодавчого органу.

Видами діяльності в рамках грантової програми можуть бути:

1) побудова системи парламентської громадянської освіти для громадян в округах. Народні депутати України та помічники стануть провідниками знань про повноваження Верховної Ради України, повноваження, права й обов'язки народних депутатів України, помічників-консультантів, представницьку функцію, роботу в окрузі;

2) розробка та надання громадськості й народним депутатам України інструментів, які допомогатимуть законодавцям приймати якісні рішення. Доступ громадськості до процесів прийняття рішень, публічні консультації, налагодження механізмів співпраці народних депутатів України з різними групами виборців в окрузі - неурядові організації, органи місцевої влади та самоврядування, бізнесу з метою вивчення проблематики і вироблення оптимальних рішень, консультації, публічні дискусії, звітування;

3) співпраця з народними депутатами та командами в напрямі розробки планів й індикаторів ефективного виконання обов'язків і повноважень народного депутата України та здійснення моніторингу виконання цих планів;

4) систематизація та обмін кращими практиками роботи народного депутата України в окрузі і взаємодії з виборцями, обміну досвідом й створення мереж всередині України та міжнародних партнерств [4].

На покращення ефективності роботи апарату парламенту спрямовані пропозиції державних і громадських діячів. Одним із ключових напрямів зміцнення спроможності апарату Верховної Ради України, на їх переконання, є впровадження Стратегії електронного парламентаризму. Для поліпшення його організаційної структури важливим є запровадження нових практик управління кадрами: «започаткування тренінгового центру при Парламенті України, розробка тренінгової політики, впровадження світового досвіду в управлінні кадрами, Кодексу етики для співробітників апарату та народних депутатів України, управління якістю роботи, врахування гендерних аспектів у роботі співробітників апарату тощо».

Безперечно, що кадровій політиці у Верховній Раді України мають бути притаманні такі сутнісні риси, як системність, наукова обґрунтованість та реалістичність врахування потреб у кадрах, послідовність та поетапність вирішення стратегічних кадрових завдань, єдність та багаторівневість щодо охоплення всього кадрового потенціалу, перспективність, демократичність за цілями, соціальною базою та механізмами розв'язання кадрових проблем, моральність [5].

Висновки. Працівники апарату парламенту зміцнюють правову основу представницької демократії, суттєво піднімають роль законодавчої

інституції в керівництві державою. Їхні повноваження чітко виписані в законодавстві, але сьогодні ставлять нові вимоги. Наявність різних форм навчання, множинність їхніх характеристик висувають на перший план методологічні і практичні проблеми, шляхи синтезу в рамках єдиного навчального процесу.

Література

1. В Апараті Верховної Ради завершилося навчання працівників першого року роботи. *Новини*. 13.12.2018. URL: <https://www.rada.gov.ua/>

1. 27 жовтня 2020 року в Інституті законодавства Верховної Ради України розпочався навчальний процес в Українській школі законотворчості. Вперше запроваджена освітньо-професійна програма підвищення кваліфікації «Публічне управління та адміністрування» здійснюється за підтримки Проєкту ЄС-ПРООН з парламентської реформи / *Новини*. 28.10.2020. URL: <https://www.rada.gov.ua/>

2. Меморандум про взаєморозуміння між Верховною Радою України та Європейським Парламентом про спільні рамки парламентської підтримки та підвищення інституційної спроможності від 03.07.2015 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/>

3. Конкурс серед громадських організацій на реалізацію проєктів. *Гурт*. URL: <https://gurt.org.ua/news/grants/55>

4. Реформування Парламенту неможливе без посилення інституційної спроможності Апарату Верховної Ради України, який забезпечує його життєдіяльність, - Руслан Стефанчук / *Новини*. 27.10.2020. URL: <https://www.rada.gov.ua/>

Садовнік В. П.,
аспірант кафедри спеціальних
юридичних дисциплін
Національного університету водного
господарства і природокористування